

ศาลยุติธรรม กับการดำรงหลักนิติธรรม

นายอดิศักดิ์ ตันติวงศ์
ประธานศาลอุทธรณ์

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐

มาตรา ๓

อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข
ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ
และหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐

มาตรา ๓

อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข
ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติ
หน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวม
ของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม

ความหมายของหลักนิติธรรม

ความหมายอย่างแคบ

ความหมายอย่างกว้าง

ความหมายอย่างแคบ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔

นิติธรรม หมายความว่า หลักพื้นฐานแห่งกฎหมาย
ที่บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย
อย่างเท่าเทียม

ความหมายอย่างแคบ

กฎที่บังคับตัวกฎหมาย หรือบังคับกฎหมายลักษณะต่างๆ
ในกฎหมายเหล่านั้นต้องอยู่ในกรอบในบังคับของกฎนั้น
อีกชั้นหนึ่ง

อาจารย์จิติ ติงศภัทย์

อาจารย์ธทอง จันทรางศุ

อธิบายว่า เป็น กฎของกฎหมาย

ความหมายอย่างแคบ

อาจารย์กำชัย จงจักรพันธ์

หลักพื้นฐานแห่งกฎหมาย อันหมายความว่ารวมถึงการบัญญัติกฎหมาย
การใช้กฎหมาย การตีความกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และ
กระบวนการยุติธรรมจะต้องไม่ฝ่าฝืนหรือแย้งต่อหลักนิติธรรมหรือ
หลักพื้นฐานแห่งกฎหมาย หลักนิติธรรมอยู่นอกกฎหมายทั้งปวง
แม้กระทั่งรัฐธรรมนูญ

ความหมายอย่างแคบ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐

มาตรา ๒๙

บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา
ที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้น
จะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ใน กฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด
และก่อนมีคำพิพากษา อันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อ
บุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

ความหมายอย่างแคบ

ประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๒

บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการ
อันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด
และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น
ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

Nulla poena sine lege

กฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง

ความหมายอย่างกว้าง

ความหมายอย่างกว้าง

ไม่ได้กล่าวถึงหลักพื้นฐานทางกฎหมาย แต่เพียงอย่างเดียว
แต่กล่าวถึงระบบการปกครองที่ดีด้วย

มีบางท่านแปลคำว่า RULE OF LAW ว่า
เป็นการปกครองโดยกฎหมาย

ความหมายอย่างกว้าง

เพลโต

ตอนแรกกล่าวถึง Philosopher King
การปกครองโดยผู้ปกครองที่มีสติปัญญาและเฉลียวฉลาด
คนดีมีคุณธรรมรู้ว่าอะไรผิดอะไรถูก อะไรเป็นธรรม
ปกครองบ้านเมืองด้วยความถูกต้องชอบธรรม
แต่ไม่สามารถหาบุคคลเช่นนั้นได้ ภายหลังให้ความสำคัญ
กฎหมาย เห็นว่ากฎหมายเป็นสิ่งสูงสุด และการปกครอง
ต้องดำเนินตามกฎหมาย

ความหมายอย่างกว้าง

อริสโตเติล

ลูกศิษย์ของ
เพลโต

การมีชีวิตในสังคมของมนุษย์จะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อเป็นไปภายใต้หลักเหตุผลและความยุติธรรม สังคมที่มีระเบียบและเป็นธรรมย่อมจะสอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์มากที่สุดและจะนำมนุษย์ไปสู่ภาวะที่สมบูรณ์ขึ้นด้วย นั่นคือต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ในทางกลับกันมนุษย์ที่ไม่ได้อยู่ภายใต้กฎหมาย ไม่ถูกกำกับด้วยเหตุผลก็อาจใช้ความสามารถและความฉลาดของตนไปในทางที่ผิด และย่อมเป็นสิ่งที่อันตรายและเลวร้ายที่สุดได้ด้วย ดังนั้น การปกครองที่ดีที่สุดก็คือการปกครองโดยใช้เหตุผลซึ่งเป็นการปกครองโดยกฎหมาย เป็นใหญ่ การปกครองโดยกฎหมายเป็นสิ่งพึงปรารถนามากกว่าการปกครองโดยมนุษย์ และการปกครองต้องเป็นไปตามกฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

ความหมายอย่างกว้าง

อาจารย์ธานินทร์ กรัยวิเชียร
องคมนตรี

ให้ความหมาย หลักนิติธรรม ไว้ว่า หลักการพื้นฐานแห่งกฎหมายที่สำคัญในระบบประชาธิปไตยที่เทิดทูลศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และยอมรับนับถือสิทธิแห่งมนุษยชนทุกแ่งมุม รัฐต้องให้ความอารักขาคุ้มครองมนุษยชนให้พ้นจากลัทธิทรราชย์ หากมีข้อพิพาทใดๆเกิดขึ้นไม่ว่าระหว่างรัฐกับเอกชนหรือระหว่างเอกชนกับเอกชน ศาลย่อมมีอำนาจอิสระในการตัดสินข้อพิพาทนั้นโดยเด็ดขาดและโดยยุติธรรมตามกฎหมายของบ้านเมืองที่ถูกต้องและเป็นธรรม

ความหมายอย่างกว้าง

ศาสตราจารย์(พิเศษ)
อรรถนิติ ดิษฐอำนาจ
องคมนตรี
อดีตประธานศาลฎีกา

สรุปว่า เป็นการปกครองโดยกฎหมาย รัฐต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย การดำเนินการของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องเป็นไปตามกฎหมาย ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน การใช้อำนาจที่กระทบกระเทือน สิทธิเสรีภาพ ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ต้องมีกฎหมายให้อำนาจ การใช้กฎหมาย ต้องเสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติกฎหมายออกโดยประชาชนหรือตัวแทนของ ประชาชนมีความแน่นอน ประกาศใช้โดยเปิดเผย มีการแบ่งแยกอำนาจและ ถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ

ความหมายอย่างกว้าง

อาจารย์ปรีดี เกษมทรัพย์

ให้ความเห็นว่า เป็นการปกครองโดยกฎหมายเป็นใหญ่
มิใช่คนเป็นใหญ่เมื่อเกิดความขัดแย้งต้องใช้กฎหมายชี้ขาด
มิใช่บังคับบัญชาตามอารมณ์หรือตามอำเภอใจของผู้มีอำนาจ
ทำให้บ้านเมืองมีชื่อมีแป ผู้มีกำลังมากกว่าไม่กล้าหรือไม่อาจ
ข่มเหงผู้มีกำลังน้อยกว่าผู้ฉลาดกว่าไม่สามารถใช้สติปัญญา
เอารัดเอาเปรียบผู้มีสติปัญญาดีกว่า

ความหมายอย่างกว้าง

อาจารย์บรรศักดิ์ อูวรรณโณ

กล่าวว่า การปกครองแบบเผด็จการ ผู้ปกครอง
มีอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจ
ตุลาการอยู่ในมือ สามารถเปลี่ยนแปลงกฎหมายได้
และชี้เป็นชี้ตายบุคคลได้ตามอำเภอใจได้ทุกเมื่อ

เป็นที่ยอมรับว่า หลักนิติธรรมเป็นรูปเป็นร่าง
เมื่อพระเจ้าจอห์นลงนามในMACNA CARTA ปี ค.ศ.1215

สาเหตุมาจากพระเจ้าจอห์นทำสงครามกับฝรั่งเศส และเรียกเก็บภาษีจากบรรดาขุนนางจำนวนมาก กับข้าราชการของพระเจ้าจอห์นกดขี่ข่มเหงราษฎร การจับกุมตามอำเภอใจ การพิจารณาลับ การควบคุมตัวไม่มีกำหนด โดยไม่มีการพิจารณา การปฏิบัติและการลงโทษอย่างโหดร้าย ทำให้บรรดาขุนนางและราษฎรเดือดร้อน กฎบัตรนี้มีผลทำให้พระมหากษัตริย์ทรงยอมรับรู้สิทธิขั้นพื้นฐานของราษฎรและทรงยอมอยู่ใต้กฎหมายนี้ ซึ่งหลักการเหล่านี้ต่อมาได้กลายเป็นหลักการสำคัญของหลักนิติธรรมในปัจจุบัน เป็นก้าวสำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของมนุษย์ที่จะนำไปสู่การปกครองโดยกฎหมายเป็นใหญ่ในเวลาต่อมา แต่พระมหากษัตริย์ของอังกฤษในขณะนั้น ก็ยังมีอำนาจมากอยู่ดี

Professor A.V.DICEY (Albert Venn Dicey) แห่งมหาวิทยาลัยออกฟอร์ด
ได้ให้ความหมายของ The RULE OF LAW ไว้อย่างกระจ่าง
มีความสำคัญ ๓ ประการ

- ๑. บุคคลทุกคนพึงได้รับการพิจารณาพิพากษาโทษโดยศาลยุติธรรม ไม่มีบุคคลใดจะถูกลงโทษ เว้นแต่บุคคลนั้นได้กระทำการอันขัดต่อกฎหมายเท่านั้น การนำตัวบุคคลใดไปลงโทษโดยประการอื่นย่อมเป็นการมิชอบ
- ๒. บุคคลทุกคนเสมอภาคกันในสายตาของกฎหมาย กล่าวคือ ไม่มีบุคคลใดอยู่เหนือกฎหมายหรือมีอภิสิทธิ์ใดๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นใคร มีสถานะอย่างไร ย่อมอยู่ภายใต้กฎหมายของแผ่นดินและอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมตามปกติ
- ๓. รัฐธรรมนูญ(ของอังกฤษ) นั้นมิใช่เป็นที่มาแห่งกฎหมาย หากแต่เป็นผลแห่งความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย กล่าวคือ การที่บุคคลมีสิทธิ มีเสรีภาพประการต่างๆ หาใช่เพราะรัฐธรรมนูญยอมรับไม่ หากแต่เพราะมีศาลยุติธรรมยอมรับบังคับได้

ศาสตราจารย์โจเซฟ เรซ(Joseph Rez) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด กล่าวว่า
หลักนิติธรรม หากเป็นเพียงการปกครองโดยกฎหมายก็ไม่มีความหมาย แต่ต้องมีหลักทั่วไปเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐาน
บางประการโดยแยกออกเป็นหลักสาระบัญญัติของกฎหมาย กับหลักกลไกของการบังคับใช้กฎหมาย
เห็นว่า หลักนิติธรรม อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

๑. บทกฎหมายจะต้องไม่ใช่บังคับย้อนหลัง และต้องเปิดเผยชัดเจน
๒. กฎหมายจะต้องมีความมั่นคงตามควร
๓. บทกฎหมายจะต้องเป็นไปตามแนวทางของหลักทั่วไปที่เปิดเผย มั่นคง ชัดเจน
๔. ความเป็นอิสระขององค์กรตุลาการจะต้องมีการคุ้มครอง
๕. มีกระบวนการพิจารณาที่เป็นธรรม
๖. ศาลต้องมีอำนาจตรวจสอบทางกฎหมายความชอบด้วยกฎหมายของบทกฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้น
หรือการกระทำต่างๆของฝ่ายปกครอง
๗. บุคคลสามารถนำคดีเข้าสู่ศาลได้โดยง่าย โดยไม่ควรมีพิธีการยุ่งยากเกินควร ตลอดจนค่าใช้จ่ายไม่มากเกินไป
และระยะเวลาพิจารณาคดี ไม่นานเกินไป
๘. องค์กรในกระบวนการยุติธรรมอาญาไม่ควรใช้อำนาจดุลพินิจที่บิดเบือนต่อกฎหมาย

ลอร์ดวูล์ฟ (Lord Woolf)

อดีตอธิบดีศาลอุทธรณ์และอดีตประมุขตุลาการ (Lord Chief Justice)

ของอังกฤษและเวลส์

ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับ The RULE OF LAW ในภาคปฏิบัติว่า
สังคมใดก็ตามจะอยู่ได้ด้วยความสะดวก โดยอาศัยหลักนิติธรรมนั้น หลักนิติธรรมมีกฎเกณฑ์
อย่างไรบ้าง ย่อมแล้วแต่สถานการณ์ในแต่ละสังคมเป็นสำคัญ
อย่างไรก็ตามอาจกล่าวอย่างกว้างๆว่า อย่างน้อยที่สุดในสังคมนั้นควรมี

๑. ศาลที่จะพิจารณาพิพากษาข้อพิพาทระหว่างบุคคลซึ่งมีผลประโยชน์ขัดกัน
๒. ผู้พิพากษาซึ่งมีความเป็นอิสระ ปราศจากอคติและเป็นผู้มีความสามารถที่จะพิจารณาข้อพิพาทนั้นได้
๓. หลักการนั่งพิจารณาคดีและการตัดสินข้อพิพาทภายในระยะเวลาอันควร
๔. วิธีการที่จะบังคับการให้เป็นไปตามคำพิพากษา
๕. วิธีพิจารณาของศาลที่เที่ยงธรรมและมีเหตุผล
๖. กฎหมายที่ศาลใช้วินิจฉัยต้องมีความแน่นอน ชัดเจน มีความพอดี และเป็นธรรม

DUE PROCESS OF LAW

คำว่า DUE PROCESS OF LAW ปรากฏครั้งแรก
ใน MACNA CARTA ฉบับ ค.ศ. ๑๓๕๔
ในรัชสมัยพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ ๓ ซึ่งเป็นการให้หลักประกัน
แก่ประชาชนว่าไม่มีผู้ใดจะล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพ
ของประชาชนได้ เว้นแต่โดยวิธีทางที่ถูกต้องและชอบธรรม
ตามกฎหมายเท่านั้นหลักนิติธรรมเข้าไปในสหรัฐ
แต่สหรัฐก็พัฒนาหลักอีกหลักหนึ่งควบคู่กันขึ้นมา

รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๕

บุคคลใดจะถูกพิจารณาคดีในความผิดอาญาที่มีโทษประหารหรือความผิดอาญาที่น่าอับอายไม่ได้ เว้นแต่คณะลูกขุนใหญ่จะได้แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรหรือชี้ขาดเป็นลายลักษณ์อักษรให้มีการดำเนินคดีนั้นได้ ยกเว้นคดีที่เกิดขึ้นในกองทัพบกหรือกองทัพอากาศ หรือในทหารกองหนุน เมื่ออยู่ในหน้าที่ทหารในเวลาแห่งสงครามหรือมีอันตรายสาธารณะ

บุคคลใดจะถูกพิจารณาพิพากษาหรือลงโทษในความผิดเดียวกันซ้ำอีกไม่ได้

บุคคลใดจะถูกบังคับให้การที่เป็นโทษแก่ตนเองในคดีอาญาใดๆไม่ได้

บุคคลใดจะถูกจำกัดสิทธิในชีวิต เสรีภาพ หรือทรัพย์สิน โดยปราศจากหลักศุภนิติกระบวนการไม่ได้

บุคคลใดจะถูกยึดทรัพย์สินเพื่อใช้สำหรับสาธารณะโดยปราศจากการจ่ายค่าทดแทนที่เป็นธรรมไม่ได้

รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒

ในการดำเนินคดีอาญาทั้งหลายผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดมีสิทธิอย่างเต็มที่ที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างรวดเร็วและเปิดเผย โดยคณะลูกขุนที่ไม่มีอคติของมลรัฐและในบริเวณที่ซึ่งการกระทำผิดได้เกิดขึ้น ซึ่งอาณาเขตนี้จะถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างแน่นอนโดยกฎหมาย มีสิทธิได้รับการแจ้งให้ทราบถึงลักษณะและเหตุที่มีการกล่าวหา มีสิทธิที่จะเผชิญหน้ากับพยานที่กล่าวหาตน มีสิทธิที่จะบังคับให้มีการเรียกพยานที่ตนต้องการ และมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือในการมีทนายความให้คำปรึกษาว่าความในการต่อสู้คดี

รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๑๔

ข้อ ๑ บุคคลทุกคนที่เกิดหรือแปลงสัญชาติในสหรัฐ และอยู่ภายใต้บังคับเขตอำนาจแห่งสหรัฐ ย่อมเป็นพลเมืองของสหรัฐและของมลรัฐที่อาศัยอยู่ มลรัฐจะตราหรือบังคับใช้กฎหมายใดๆ ที่เป็นการตัดสิทธิ์หรือความคุ้มครองของพลเมืองแห่งสหรัฐไม่ได้ มลรัฐจะจำกัดสิทธิ์ในชีวิต เสรีภาพ หรือทรัพย์สินของบุคคลโดยปราศจากหลักศุภนิติกระบวนการไม่ได้ มลรัฐจะปฏิเสธไม่ให้บุคคลใดที่อยู่ภายในเขตอำนาจของตนจากการได้รับการปกป้องอย่างเสมอภาคภายใต้กฎหมายไม่ได้

Miranda Right Miranda Warning

- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๓ วรรคสอง
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔/๔

Miranda Right Miranda Warning

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๓ วรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ ต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ หากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ถูกจับ พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่าผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ให้การก็ได้ และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจให้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ และผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ ถ้าผู้ถูกจับประสงค์จะแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุมสามารถดำเนินการได้โดยสะดวกและไม่เป็นการขัดขวางการจับหรือการควบคุมผู้ถูกจับหรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด ก็ให้เจ้าพนักงานอนุญาตให้ผู้ถูกจับดำเนินการได้ตามสมควรแก่กรณี ในการนี้ให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นบันทึกการจับดังกล่าวไว้ด้วย

Miranda Right Miranda Warning

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔/๔

ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่า

- (๑) ผู้ต้องหา มีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การ ถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้การนั้น อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้
- (๒) ผู้ต้องหา มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ เมื่อผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างใดก็ได้ จดคำให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลย ก็ให้บันทึกไว้

ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือก่อนที่จะดำเนินการตามมาตรา ๑๓๔/๑ มาตรา ๑๓๔/๒ และมาตรา ๑๓๔/๓ จะรับฟัง เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้

Right to remain silent ,
Right against Self- Incrimination

รัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๒๙

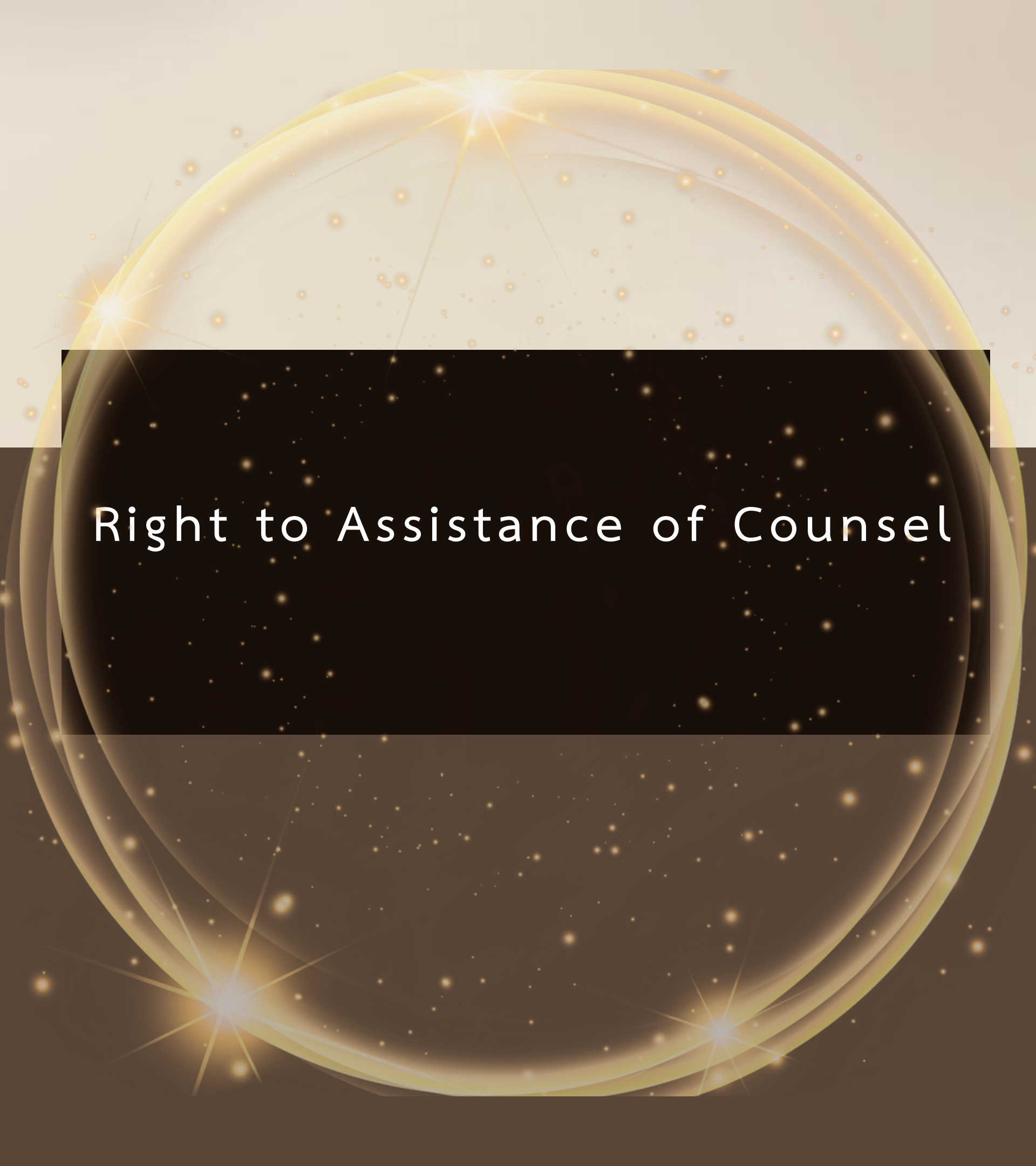
บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี

ในคดีอาญา จะบังคับให้บุคคลให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองมิได้

คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

Right to Assistance of Counsel

ชั้นจับกุม
ป.วิ.อ.มาตรา ๘๓ วรรคสอง

ชั้นสอบสวน
ป.วิ.อ.มาตรา ๑๓๔/๑

ชั้นพิจารณา
ป.วิ.อ.มาตรา ๑๗๓

Right to Assistance of Counsel

ชั้นจับกุม
ป.วิ.อ.มาตรา ๘๓ วรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ ต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ หากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ถูกจับ พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่า ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ และผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ ถ้าผู้ถูกจับประสงค์จะแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจทราบถึงการจับกุมที่สามารถดำเนินการได้โดยสะดวกและไม่เป็นการขัดขวางการจับหรือการควบคุมผู้ถูกจับหรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด ก็ให้เจ้าพนักงานอนุญาตให้ผู้ถูกจับดำเนินการได้ตามสมควรแก่กรณี ในการนี้ให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นบันทึกการจับดังกล่าวไว้ด้วย

Right to Assistance of Counsel

ชั้นสอบสวน

ป.วิ.อ.มาตรา ๑๓๔/๑

ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่ผู้ต้องหาอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้

ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มถามคำให้การ ให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มี และผู้ต้องหาต้องการทนายความ ให้รัฐจัดหาทนายความให้

การจัดหาทนายความตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้ทนายความที่รัฐจัดหาให้ได้รับเงิน รางวัลและค่าใช้จ่ายตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรม กำหนดโดย ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

เมื่อได้จัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสามแล้ว ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน หากทนายความไม่อาจมาพบผู้ต้องหาได้ โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องให้พนักงานสอบสวนทราบหรือแจ้งแต่ไม่มาพบผู้ต้องหา ภายในเวลาอันสมควร ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนผู้ต้องหาไปได้โดยไม่ต้องรอทนายความ แต่พนักงานสอบสวน ต้องบันทึกเหตุนั้นไว้ใน สำนวนการสอบสวนด้วย

Right to Assistance of Counsel

ชั้นพิจารณา
ป.วิ.อ.มาตรา ๑๗๓

ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ให้ศาลตั้งทนายความให้

ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มี และจำเลยต้องการทนายความ ก็ให้ศาลตั้งทนายความให้

ให้ศาลจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายความ ที่ศาลตั้งตามมาตรานี้ โดยคำนึงถึงสภาพแห่งคดีและสภาวะทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนด โดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

Double Jeopardy

ป.วิ อ มาตรา ๓๙

สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อกระชั้นไป (๔) เมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔/๔

Right to speedy Trial

เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมาหรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล สัญชาติ บิดามารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ

การแจ้งข้อหาตามวรรคหนึ่ง จะต้องมีหลักฐาน ตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้ กระทำความผิดตามข้อหา นั้น

ผู้ต้องหา มีสิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความ รวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม

The Public Trail Guarantee

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒

การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย
เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔

เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่า ผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อ สกุล สัญชาติ บิดามารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำ ที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ

การแจ้งข้อหาตามวรรคหนึ่ง จะต้อง มีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิด ตามข้อหา นั้น

Right to Be Informed
of Criminal Charges

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ วรรคสอง

เมื่อโจทก์หรือทนายโจทก์และจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลแล้ว และศาลเชื่อว่า เป็นจำเลยจริง ให้อ่านและอธิบายฟ้องให้ จำเลยฟัง และถามว่าได้กระทำความผิด จริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้จดไว้ ถ้าจำเลย ไม่ยอมให้การ ก็ให้ศาลจดยางานไว้และดำเนินการพิจารณาต่อไป

Right to Be Confronted by Adverse Witnesses

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง

การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย

เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ศาลยุติธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๑๘๘

การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง

มาตรา ๑๙๔

ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น

การจัดตั้ง วิธีพิจารณาคดี และการดำเนินงานของศาลยุติธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดเขตอำนาจศาล พ.ศ.๒๕๔๒

มาตรา ๔

ให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลคณะหนึ่งประกอบด้วยประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ ประธานศาลปกครองสูงสุด หัวหน้าสำนักงานตุลาการทหารและผู้ทรงคุณวุฒิอื่น อีกสี่คนเป็นกรรมการ

ในกรณีที่มีการจัดตั้งศาลอื่นขึ้นให้ประธานศาลอื่นนั้นเป็นกรรมการโดยตำแหน่งตามวรรคหนึ่งด้วย
คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลและ
อำนาจหน้าที่อื่นตามพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดเขตอำนาจศาล พ.ศ.๒๕๔๒

มาตรา ๑๐

ในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลใด ถ้าคู่ความฝ่ายที่ถูกฟ้องเห็นว่าคดีดังกล่าวอยู่ในเขตอำนาจของอีกศาลหนึ่ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลที่รับฟ้องก่อนวันสืบพยานสำหรับศาลยุติธรรมหรือศาลทหาร หรือก่อนวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกสำหรับศาลปกครองหรือศาลอื่นในการนี้ให้ศาลที่รับฟ้องรอการพิจารณาไว้ชั่วคราว และให้จัดทำความเห็นส่งไปให้ศาลที่คู่ความร้องว่าคดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจโดยเร็ว ในกรณีเช่นว่านี้ให้ศาลที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าศาลที่ส่งความเห็นมีความเห็นว่าคดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจของศาลตน และศาลที่รับความเห็นมีความเห็นพ้องกับศาลดังกล่าว ให้แจ้งความเห็นไปยังศาลที่ส่งความเห็นเพื่อมีคำสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลเดิมนั้นต่อไป

(๒) ถ้าศาลที่ส่งความเห็นมีความเห็นว่าคดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจของอีกศาลหนึ่งที่คู่ความอ้าง และศาลที่รับความเห็นมีความเห็นพ้องกับศาลดังกล่าว ให้แจ้งความเห็นไปยังศาลที่ส่งความเห็นเพื่อมีคำสั่งให้โอนคดีไปยังศาลนั้น หรือสั่งจำหน่ายคดีเพื่อให้คู่ความไปฟ้องศาลที่มีเขตอำนาจ ทั้งนี้ ตามที่ศาลเห็นสมควรโดยคำนึงถึงประโยชน์แห่งความยุติธรรม

(๓) ถ้าศาลที่ส่งความเห็นและศาลที่รับความเห็นมีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องเขตอำนาจศาลในคดีนั้น ให้ศาลที่ส่งความเห็นส่งเรื่องไปให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดให้เสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นให้คณะกรรมการลงมติให้ขยายเวลาออกไปได้ไม่เกินสามสิบวัน โดยให้บันทึกเหตุแห่งความจำเป็นนั้นไว้ด้วย

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการที่เกี่ยวกับเขตอำนาจศาลตามวรรคหนึ่ง (๓) ให้เป็นที่สุด และมีให้ศาลที่อยู่ในลำดับสูงขึ้นไปของศาลตามวรรคหนึ่งยกเรื่องเขตอำนาจศาลขึ้นพิจารณาอีก

ความในมาตรานี้ให้ใช้บังคับกับกรณีที่ศาลเห็นเอง ก่อนมีคำพิพากษาด้วยโดยอนุโลม

พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดเขตอำนาจศาล พ.ศ.๒๕๔๒

มาตรา ๑๔

ถ้ามีคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ถึงที่สุดระหว่างศาลขัดแย้งกันในคดีที่มีข้อเท็จจริงเป็นเรื่องเดียวกัน จนเป็นเหตุให้คู่ความไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือมีความขัดแย้งในเรื่องฐานะหรือความสามารถของบุคคล คู่ความ หรือบุคคล ซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงจากคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าวอาจยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการเพื่อขอให้วินิจฉัยเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลดังกล่าวได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่คำพิพากษาหรือคำสั่งที่ออกภายหลังถึงที่สุด

ให้คณะกรรมการพิจารณาคำร้องตามวรรคหนึ่ง โดยคำนึงถึงประโยชน์แห่งความยุติธรรมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล แล้วให้กำหนดแนวทางการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลดังกล่าว คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

ให้นำกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง (๓) มาใช้บังคับกับกรณีนี้โดยอนุโลม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๑๘๘ วรรคสอง

ผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง

มาตรา ๑๙๖ การบริหารงานบุคคลเกี่ยวกับผู้พิพากษาศาลยุติธรรมต้องมีความเป็นอิสระและดำเนินการโดยคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วย ประธานศาลฎีกาเป็นประธาน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาล และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตุลาการ บรรดาที่ได้รับเลือกจากข้าราชการตุลาการไม่เกินสองคน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ.๒๕๔๓

มาตรา ๓๖

ให้มีคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมคณะหนึ่งเรียกโดยย่อว่า “ก.ต.” ประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบสองคน ซึ่งข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาล เว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา เป็นผู้เลือกจากข้าราชการในชั้นศาลของตนเองดังนี้

(ก) ศาลฎีกา ให้เลือกจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งในศาลฎีกาในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวนหกคน

(ข) ศาลอุทธรณ์ให้เลือกจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ หรือผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค จำนวนสี่คน

(ค) ศาลชั้นต้นให้เลือกจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งในศาลชั้นต้นในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าศาล จำนวนสองคน

.....

ให้เลขาธิการสำนักงานศาลศาลยุติธรรมเป็นเลขานุการ และให้ ก.ต. แต่งตั้งข้าราชการศาลยุติธรรมจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ก.ต.มีหน้าที่พิจารณาแต่งตั้ง โยกย้าย และพิจารณาลงโทษทางวินัยแก่ผู้พิพากษาศาลยุติธรรม

คำพิพากษาศาลยุติธรรม
ตามหลักนิติธรรม

๑.คดีอาชญากรรมสงคราม

๒ .คดียึดทรัพย์ สมัยคณะรักษาความสงบ
เรียบร้อยแห่งชาติ (รสช)

๓. คดีลิขสิทธิ์

๔. คดียาเสพติด

คำพิพากษาศาลยุติธรรม ตามหลักนิติธรรม

๑.คดีอาชญากรรมสงคราม

พระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม พุทธศักราช ๒๔๘๘

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑/๒๔๘๙

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑/๒๔๘๙

รัฐธรรมนูญมาตรา ๖๒ ซึ่งบัญญัติว่า สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งสิทธิเด็ดขาดในการตีความแห่งรัฐธรรมนูญนั้น ไม่ใช่เป็นข้อบัญญัติตัดอำนาจศาลที่จะตีความบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ศาลจึงมีอำนาจตีความบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญได้

ในการใช้หรือบังคับตามกฎหมายนั้น ศาลย่อมต้องแปลหรือตีความหมายของกฎหมายหากไม่ให้ศาลแปล ศาลก็ย่อมใช้กฎหมายไม่ได้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔ มีข้อความรับรองถึงเสรีภาพของบุคคลในการต่างๆ ดังระบุไว้ นั้น มีความหมายรับรองถึงเสรีภาพในการกระทำด้วย

คำว่ามีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกายตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔ นั้นมีความหมายว่าไม่ให้ใครมาทำอะไรแก่เรา และหมายถึงเราจะทำอะไรก็ได้ด้วย หากการนั้นอยู่ภายในบังคับของกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑/๒๔๘๙ (ต่อ)

(ต่อ) คำว่าภายในบังคับแห่งกฎหมายตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔ นั้นหมายถึงว่า ไม่มีกฎหมายห้ามไว้ โดยตรงหรือโดยอ้อม และหมายถึงบทกฎหมายที่มีอยู่ในเวลานั้น ไม่ใช่หมายถึงบทกฎหมายที่จะมีมาภายหลัง

กฎหมายใดบัญญัติย้อนหลัง ลงโทษการกระทำ การเขียนการพูด ฯลฯ ที่แล้วมา ย่อมขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔ กฎหมายนั้นย่อมตกเป็นโมฆะ จะใช้บังคับไม่ได้

พระราชบัญญัติอาชญากรรมสงครามเฉพาะที่บัญญัติย้อนหลังนั้น ย่อมขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔ จึงเป็นโมฆะส่วนบทบัญญัติที่ว่าด้วยการกระทำหลังจากใช้พระราชบัญญัตินี้แล้ว เป็นอันใช้บังคับได้โดยสมบูรณ์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑/๒๔๘๙ (ต่อ)

(ต่อ) สภาผู้แทนราษฎรอาจออกกฎหมายย้อนหลังได้ต่อเมื่อกฎหมายที่ให้ย้อนหลังนั้น
ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เช่นพระราชบัญญัติงบประมาณ
ศาลเป็นผู้มีอำนาจที่จะชี้ขาดกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญว่าเป็นโมฆะตาม
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๑ ได้
โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงครามอย่างเดียว
เมื่อศาลเห็นว่า จะลงโทษตามพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงครามไม่ได้แล้ว ก็ไม่ต้อง
พิจารณาว่า จำเลยจะมีความผิดตามกฎหมายอื่นหรือไม่

หลักนี้สอดคล้องกับคำพิพากษาศาลสูงสหรัฐอเมริกา ในคดี MARBURY V MADISON 18031

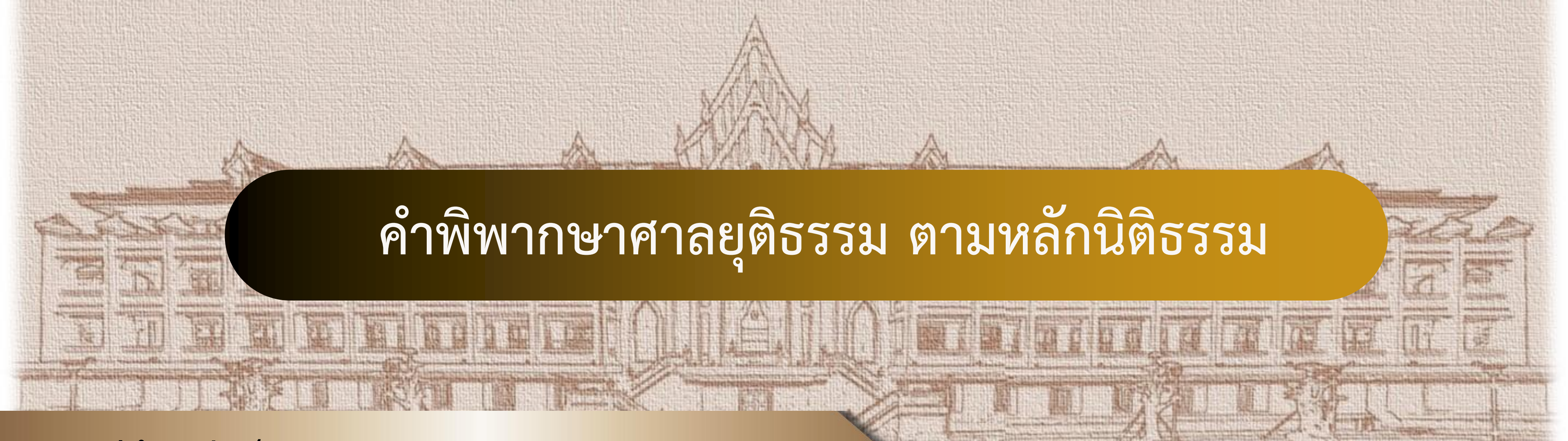
การตีความรัฐธรรมนูญโดยการพิพากษาของศาล (“การทบทวนโดยฝ่าย ตุลาการ” — Judicial Review) ให้อำนาจแก่ศาลสูงที่สุดในการพิจารณาทบทวนและพิพากษาให้พระราชบัญญัติหรือคำสั่งของรัฐบาลเป็นโมฆะด้วยการอ้างเหตุผลว่า “ขัดกับรัฐธรรมนูญ” หรือ “ละเมิดรัฐธรรมนูญ” (unconstitutional) 11.2 ศาลสูงที่สุดของสหรัฐ (U.S. Supreme Court) แสดงอำนาจเป็นครั้งแรกในการพิพากษาให้รัฐบัญญัติหรือกฎหมายของรัฐบาลเป็นโมฆะเกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา ได้แก่ คดีมาร์บเบอรี กับแมดดิสัน (Marbury V. Madison) 1803 PS 103

คดีนี้เริ่มจากการฟ้องร้องซึ่งเกิดขึ้นเมื่อประมาณ 200 ปีมาแล้ว คือ ในปี ค.ศ.1803 โดยมาร์บเบอรีเป็นผู้ฟ้อง ได้แก่ เจมส์ แมดดิสัน หรือมาดิสัน คือ จำเลยซึ่งในขณะนั้นเป็นผู้ทำหน้าที่คล้ายปลัดสำนักประธานาธิบดี (ต่อมาตัวแมดดิสันเองก็ได้เป็นประธานาธิบดีอเมริกัน)

การฟ้องเกิดขึ้นเพราะแมดติสันไม่ได้ออกหนังสือคำสั่งว่าจ้างมาร์บเบอรีให้เป็นข้าราชการ ซึ่งรัฐบาลชุดก่อนหน้านี้ได้ตกลงให้ตำแหน่งไว้แล้ว ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอ้างว่าฝ่ายตุลาการมีสิทธิในการพิจารณาและพิพากษาว่าการกระทำใดๆของรัฐบาล (รวมทั้งตัวบทกฎหมายต่าง ๆ) ละเมิดรัฐธรรมนูญหรือไม่ และหากตัดสินว่าละเมิดหรือขัดกับรัฐธรรมนูญแล้วการกระทำนั้น ๆ ย่อมไม่มีผลบังคับใช้

คดีมาร์บเบอรี กับแมดติสัน นี้เป็นผลให้ศาลสูงสุดของสหรัฐอำนาจเรียกว่า “การทบทวนโดยฝ่ายตุลาการ” ซึ่งแสดงว่าอำนาจตุลาการมี “ดุล” ในกรณีนี้เหนือฝ่ายบริหาร ระบบอเมริกันมี “การตรวจสอบและดุลยภาพ” ดังนั้น ผู้พิพากษาศาลสูงสุดของสหรัฐ ซึ่งมี ๙ คน และไม่มีวาระการดำรงตำแหน่ง (คือ สามารถเป็นผู้พิพากษาได้ตลอดชีวิต) นั้น เข้าสู่ตำแหน่งการเป็นผู้พิพากษาศาลสูงสุดได้โดยวิธีที่ชัดเจน คือ ๑) การเสนอแต่งตั้ง โดยฝ่ายบริหาร และ ๒) จะต้องได้รับความเห็นชอบจากฝ่ายนิติบัญญัติ ด้วยแสดงถึงอำนาจตุลาการในการตีความ คือ เมื่อประมาณปลายเดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๑๔ ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาศึกษาว่า หนังสือพิมพ์อเมริกันมีสิทธิในการพิมพ์เอกสารลับของประเทศเกี่ยวกับสงครามเวียดนามที่รั่วไหลออกมาได้ ทั้งๆ ที่ฝ่ายบริหารได้สั่งห้ามการเปิดเผยเอกสารดังกล่าวล่วงหน้าแล้ว 11.3 อนึ่ง ศาลสูงสุดของสหรัฐมีบทบาททางการเมืองในประเทศ

คำพิพากษาศาลยุติธรรม ตามหลักนิติธรรม

๒. คดียึดทรัพย์

สมัยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๑๑๓๑/๒๕๓๖

รัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๓๔ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ
หรือ รสช. (National Peace Keeping Council - NPKC) ยึดอำนาจจาก
รัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔

ต่อมา มีการออกประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ
ฉบับที่ ๒๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ ลงนามโดย พลเอกสุนทร คงสมพงษ์
แต่งตั้งให้ พลเอกสิทธิ จิรโรจน์ อดีตรัฐมนตรีว่ากระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน
กรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ให้อำนาจในการอายัดและห้ามจำหน่ายจ่ายโอน
ทรัพย์สินของนักการเมืองที่มีพฤติกรรมอันอาจสื่อแสดงว่ามีทรัพย์สินร่ำรวยผิดปกติ

ต่อมามีพระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖

ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔

ข้อ ๖ เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่าบุคคลใดร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติตามข้อ ๒ แล้ว ให้บรรดาทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบหรือมีเพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดิน

บุคคลที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่าร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติมีสิทธิยื่นคำขอพิสูจน์ว่าตนได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยชอบ โดยยื่นต่อศาลแพ่งภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

(ต่อ)

ต่อมามีพระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖

ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔

(ต่อ) เมื่อศาลแพ่งได้รับคำร้องตามวรรคสองแล้ว ให้ส่งสำเนาคำร้องให้พนักงานอัยการ

เพื่อทำคำคัดค้านภายในสามสิบวัน และให้ศาลแพ่งดำเนินการพิจารณาต่อไปโดยไม่ชักช้า โดยให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งใช้บังคับโดยอนุโลม และให้ทำความเข้าใจและส่งสำนวนไปยังศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย และให้ศาลฎีกามีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าผู้ร้องสามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงให้ศาลเห็นว่า ตนได้ทรัพย์สินใดมาโดยชอบ ให้มีคำสั่งเพิกถอนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น

(๒) ถ้าผู้ร้องไม่สามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงให้เห็นศาลว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบ ให้ยกคำร้องนั้นเสีย

ในการวินิจฉัยของศาลฎีกาตามวรรคสาม ให้ประธานศาลฎีกาดำเนินการให้มีการวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาตามมาตรา ๑๔๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๑๑๓๑/๒๕๓๖ (ประชุมใหญ่)

คดีตามประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ข้อ ๖ ศาลแพ่งไม่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด
ด้วยตนเอง นอกจากทำความเข้าใจไปยังศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย และประกาศดังกล่าวได้บัญญัติ
ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ผู้ร้องจึงมีอำนาจ
ยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกาวินิจฉัยชี้ขาดเบื้องต้นในปัญหาข้อกฎหมายและศาลฎีกาก็มีอำนาจ
วินิจฉัยชี้ขาดเช่นนั้นได้ ปัญหาที่ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
การปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ หรือไม่ ซึ่งเกิดขึ้นในการพิจารณาคดีของศาล
มิใช่ปัญหาเกิดขึ้นในวงงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือคณะรัฐมนตรีขอให้สภานิติบัญญัติ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๑๑๓๑/๒๕๓๖ (ประชุมใหญ่)

(ต่อ) และมีใช้เป็นการกระทำหรือปฏิบัติตามที่บัญญัติในมาตรา ๓๑ แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ ทั้งมิใช่ปัญหาว่าบทบัญญัติของกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๐๖ บรรคแรกเช่นเดียวกันอำนาจในการวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวจึงตกอยู่แก่ศาลตามหลักกฎหมายทั่วไป แม้ขณะที่ออกประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ไม่มีกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือธรรมนูญการปกครองใช้บังคับแต่ระหว่างประกาศดังกล่าวมีผลใช้บังคับอยู่ได้มีประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ จึงต้องอยู่ภายใต้บังคับของธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ เมื่อประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ข้อ ๒

(ต่อ ๓)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๑๑๓๑/๒๕๓๖ (ประชุมใหญ่)

(ต่อ) และข้อ 6 มีผลเป็นการตั้งคณะบุคคลที่มีใช้ศาลให้มีอำนาจทำการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเช่นเดียวกับศาล ทั้งออกและใช้กฎหมายที่มีโทษทางอาญาย้อนหลังไปลงโทษบุคคล เป็นการขัดต่อประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย ประกาศ รสช.ฉบับที่ 26 ข้อ 2 และข้อ 6 จึงขัดหรือแย้งต่อธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2534 มาตรา 30 วรรคแรก ใช้บังคับมิได้ ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2534 มาตรา 32 เป็นการรับรองโดยทั่วไปว่า ประกาศหรือคำสั่งของ รสช. มีผลให้ใช้บังคับได้เช่นกฎหมายเท่านั้นมิได้บัญญัติรับรองไปถึงว่าให้ใช้บังคับได้แม้เนื้อหาตามประกาศหรือคำสั่งนั้นขัดหรือแย้งต่อธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2534

(ต่อ ๔)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๑๑๓๑/๒๕๓๖ (ประชุมใหญ่)

(ต่อ) และเมื่อประกาศ รสช.ฉบับที่ ๒๖ ข้อ ๒ ข้อ ๖ ใช้บังคับไม่ได้ตามธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรมาตรา ๓๐ แล้ว จึงมิใช่กฎหมายที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่จนถึงวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงจะนำมาตรา ๒๒๒ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ มาใช้ให้มีผลบังคับ ต่อไปมิได้

คำพิพากษาศาลฎีกานี้เป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์การพัฒนาระบบตรวจสอบทรัพย์สิน

ก่อนหน้านี้ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๑๘ และตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๑๘ จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีขึ้น

(ต่อ) เมื่อได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้มีการกำหนดองค์กรอิสระขึ้น หนึ่งในจำนวนนั้นมีองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เรียกว่าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นหน่วยธุรการที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณและการดำเนินการอื่น

ต่อมาในวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ เป็นผลให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบได้ถูกยุบเลิกไป และได้มีการจัดตั้งเป็นสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ป.ป.ช.”

คำพิพากษาศาลยุติธรรม ตามหลักนิติธรรม

๓. คดีลิขสิทธิ์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๗๖/๒๕๕๑

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๕๙/๒๕๖๐

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๓๗

มาตรา ๒๘

การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ หรือสิ่งบันทึกเสียง อันมีลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัตินี้โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๕ (๕) ทั้งนี้ ไม่ว่าใน ส่วน ที่เป็นเสียง และหรือภาพ ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำความดังต่อไปนี้

- (๑) ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- (๒) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (๓) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานดังกล่าว

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๓๗

มาตรา ๓๑

ผู้ใดรู้อยู่แล้วหรือมีเหตุอันควรรู้ว่างานใดได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น
กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานนั้นเพื่อหากำไร ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์
ถ้าได้กระทำได้ดังต่อไปนี้

- (๑) ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือเสนอให้เช่าซื้อ
- (๒) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (๓) แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์
- (๔) นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๓๗

มาตรา ๒๙

ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ หรือมาตรา ๕๒ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อการค้า ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงแปดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๓๗

มาตรา ๗๐

ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อการค้า ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑

มาตรา ๕๓

ห้ามผู้ใดจัดตั้งหรือประกอบกิจการร้านวีดิทัศน์โดยทำเป็นธุรกิจหรือได้รับประโยชน์ตอบแทน
เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน

ใบอนุญาตนั้น ให้ออกสำหรับร้านวีดิทัศน์แต่ละแห่ง

การขอใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่
กำหนดในกฎกระทรวง

ความในวรรคหนึ่งมิให้นำมาใช้บังคับแก่การประกอบกิจการร้านวีดิทัศน์ที่ตั้งอยู่ในสถาน
บริการที่ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

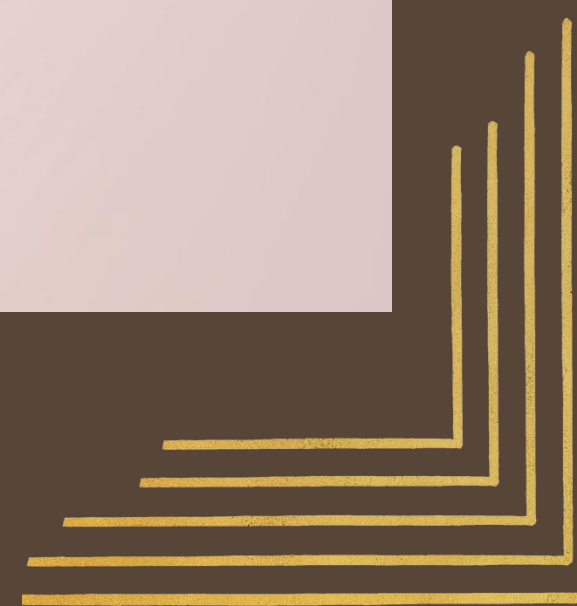
เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน การออกกฎกระทรวงตามวรรคสามจะกำหนด
หลักเกณฑ์เกี่ยวกับอาคารหรือสถานที่ตั้งของร้านวีดิทัศน์ด้วยก็ได้

พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑

มาตรา ๘๒

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง หรือประกอบกิจการดังกล่าว
ในระหว่างถูกพักใช้หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาท
ถึงห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดระยะเวลาที่ฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๕๖ วรรคแรก (เดิม)

ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิดหรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว เห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้ หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้แล้วปล่อยตัวไป เพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๗๖/๒๕๕๑

ป.อ. มาตรา ๕๖ วรรคแรก บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกและในคดีนั้น ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน... ศาลจะพิพากษาว่า ผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้... ก็ได้” ดังนั้น การที่ศาลจะรอการกำหนดโทษจำเลยได้นั้น ต้องปรากฏว่าจำเลยกระทำความผิดซึ่งกฎหมายบัญญัติให้มีโทษจำคุก เมื่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ฯ มาตรา ๒๘ (๑) ซึ่งต้อง ระวังโทษตามมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง คือ ปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาทโดยไม่มีโทษจำคุก ดังนั้น การกระทำความผิดของจำเลยฐานละเมิดลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ของผู้เสียหายด้วยการทำซ้ำ หรือดัดแปลงจึงเป็นความผิดที่ไม่อาจรอการกำหนดโทษตาม ป.อ. มาตรา ๕๖ วรรคแรก ได้

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๕๖ (ใหม่)

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๙

ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น

(๑) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ

(๒) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ

(๓) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(ต่อ) มาตรา ๕๖ (ใหม่)

และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่นอันควรปรานี แล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้ นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษ แต่รอการลงโทษไว้ ไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสอง อย่าง เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปี นับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของผู้ นั้นด้วย หรือไม่ก็ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๕๙/๒๕๖๐

ความผิดฐานประกอบกิจการร้านวีดิทัศน์โดยไม่ได้รับใบอนุญาตตาม พ.ร.บ. ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง ตามฟ้องของโจทก์พอเข้าใจได้ว่าจำเลยกระทำความผิดฐานนี้โดยนำตู้เพลงคาราโอเกะ หยอดเหรียญซึ่งมีไมโครโฟนใช้เชื่อมต่อ มีจอภาพและเครื่องขยายเสียง อันเป็นเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการฉายและเล่นภาพเสียงของ ว. มาติดตั้งในร้านข้าวแกงของจำเลย ซึ่งจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ที่เกิดเหตุเป็นร้านข้าวแกงจึงเชื่อว่า จำเลยมุ่งแสวงหา รายได้หลักจากการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม มิใช่จากการที่มีผู้มาใช้บริการตู้เพลง

๑ คาราโอเกะ

(ต่อ ๒)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๕๙/๒๕๖๐

(ต่อ) การที่นำตู้เพลงคาราโอเกะมาติดตั้งในร้านก็เพียงดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาในร้านข้าวแกง เพื่อจำเลยจะได้จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มได้มากขึ้นเท่านั้น อีกทั้งการกระทำที่เป็นความผิดฐานนี้อยู่ที่การกระทำโดยไม่ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน พฤติการณแห่งการกระทำความผิดของจำเลยจึงไม่ร้ายแรง ประกอบกับภายหลังที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางมีคำพิพากษาแล้ว ได้มี พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๕๙ มาตรา ๗ ยกเลิกความในมาตรา ๕๖ แห่ง ป.อ. และให้ใช้ข้อความใหม่แทน ซึ่งมาตรา ๕๖ ที่แก้ไขใหม่ บัญญัติให้ศาลรอกำหนดโทษหรือรอกำหนดโทษจำคุกหรือปรับอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างได้

(ต่อ ๓)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๕๙/๒๕๖๐

(ต่อ) แตกต่างจากมาตรา ๕๖ เดิม ที่ศาลรอกำหนดโทษหรือรอกำหนดโทษได้เฉพาะโทษจำคุกเท่านั้นและความผิดฐานนี้ พ.ร.บ.ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๘๒ บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดระยะเวลาที่ฝ่าฝืนอยู่ จึงอยู่ในเกณฑ์ที่จะรอกำหนดโทษปรับแก่จำเลยได้ตาม ป.อ. มาตรา ๕๖ ที่แก้ไขใหม่ อันเป็นการใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่จำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๓ เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนเห็นควรให้โอกาสจำเลยกลับตัวเป็นพลเมืองดีต่อไป โดยรอกำหนดโทษปรับให้แก่จำเลย

คำพิพากษาศาลยุติธรรม ตามหลักนิติธรรม

๔. คดียาเสพติด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๒/๒๕๖๕ (ประชุมใหญ่)
คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๗๙/๒๕๖๖ (ประชุมใหญ่)
คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๖/๒๕๖๗ (ประชุมใหญ่)

มาตรา ๓

ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าในทางใด เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว แต่ในกรณีที่คดีถึงที่สุดแล้ว ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษ หรือกำลังรับโทษอยู่ และโทษที่กำหนดตามคำพิพากษาหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาลหรือเมื่อผู้กระทำความผิดผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอ ให้ศาลกำหนดโทษเสียใหม่ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง ในการที่ศาลจะกำหนดโทษใหม่นี้ ถ้าปรากฏว่า ผู้กระทำความผิดได้รับโทษมาบ้างแล้ว เมื่อได้คำนึงถึงโทษตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง หากเห็นเป็นการสมควร ศาลจะกำหนดโทษน้อยกว่าโทษขั้นต่ำที่กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังกำหนดไว้ถ้าหากมีก็ได้ หรือถ้าเห็นว่าโทษที่ผู้กระทำความผิดได้รับมาแล้วเป็นการเพียงพอ ศาลจะปล่อยผู้กระทำความผิดไปก็ได้

(๒) ถ้าศาลพิพากษาให้ประหารชีวิตผู้กระทำความผิด และตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไม่ถึงประหารชีวิต ให้งดการประหารชีวิตผู้กระทำความผิด และให้ถือว่าโทษประหารชีวิตตามคำพิพากษาได้เปลี่ยนเป็นโทษสูงสุดที่จะพึงลงได้ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๑๕

ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่
รัฐมนตรีจะได้อนุญาตเฉพาะในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไป
ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ตามปริมาณดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็น
เป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

(๑) เติกซ์โตรไคเซอไรด์ หรือ แอล เอส ดีมีปริมาณค านวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ศูนย์จุดเจ็ดห้ามิลลิกรัมขึ้นไป
หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไป หรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่สามร้อยมิลลิกรัมขึ้นไป

(๒) แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์แอมเฟตามีน มีปริมาณค านวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามร้อยเจ็ดสิบห้ามิลลิกรัม
ขึ้นไปหรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไป หรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่หนึ่งจุดห้ากรัมขึ้นไป

(๓) ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ นอกจาก (๑) และ (๒) มีปริมาณค านวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามกรัมขึ้นไป

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๖๕

ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๕

ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการผลิตโดยการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุและมี

ปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวนหน่วยการใช้หรือน้ำหนักสุทธิไม่ถึงปริมาณที่กำหนดตาม
มาตรา ๑๕ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสน
บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสาม เป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่

สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๖๖

ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ โดยไม่ได้
รับอนุญาตและมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวนหน่วยการใช้หรือน้ำหนักสุทธิไม่ถึง
ปริมาณที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปด
หมื่นบาทถึง สามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ปริมาณที่กำหนด
ตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม แต่ไม่เกินยี่สิบกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิตและ
ปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไป
ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๖๗

ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ โดยไม่ได้รับอนุญาตและมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวนหน่วยการใช้หรือน้ำหนักสุทธิไม่ถึงปริมาณที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔

มาตรา ๑๔๕

ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ
ในประเภท ๑ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๙๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี และ
ปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำความผิดต่อเนื่อง ต้องระวางโทษ
จำคุกตั้งแต่ สองปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองล้านบาทถึงสองล้านบาท

(๑) การกระทำความผิด

(๒) การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน

(๓) การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี

ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔

มาตรา ๑๔๕

(ต่อ)

(๓) การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี

(๔) การจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษา สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา
ของหมู่ชนใด หรือสถานที่ราชการ

(๕) การกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

(๖) การกระทำโดยมีอาวุธหรือใช้อาวุธ

(ต่อ ๓)

ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔

มาตรา ๑๔๕

(ต่อ)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเป็นการกระทำความผิดต่อไปนี้
ต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาท
ถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต

(๑) การกระทำโดยหัวหน้า ผู้มีหน้าที่สั่งการ หรือผู้มีหน้าที่จัดการในเครือข่าย
อาชญากรรม

(๒) การทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชน
ทั่วไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๒/๒๕๖๕ (ประชุมใหญ่)

แม้ พ.ร.บ.ให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๔ ออกใช้บังคับ

โดยมาตรา ๔ ยกเลิก พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒ และให้ใช้ ป.ยาเสพติดแทน
แต่มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ยังคงให้บทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย
ซึ่งยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายเดิม ยังมีผลใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว
ก่อนวันที่ ป.ยาเสพติดใช้บังคับจนกว่าคดีถึงที่สุด บทสันนิษฐานตามกฎหมายเดิม มาตรา ๑๕
ที่ว่า การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ตามปริมาณที่กำหนด เช่น
แอมเฟตามีนคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามร้อยเจ็ดสิบห้ามิลลิกรัมขึ้นไปให้สันนิษฐานว่า
๑ เป็นการมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย จึงยังมีผลใช้บังคับต่อไปในคดีนี้ที่ยังไม่ถึงที่สุด (ต่อ ๒)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๒/๒๕๖๕ (ประชุมใหญ่)

(ต่อ) ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่ เห็นว่า พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ ประกอบมาตรา ๖๖ ซึ่งเป็นกฎหมายเดิม บัญญัติให้ลงโทษหนักขึ้นโดยถือเอาเพียง ปริมาณของยาเสพติดเป็นสำคัญ แต่ พ.ยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ ซึ่งเป็นกฎหมายใหม่ บัญญัติ ให้ลงโทษหนักขึ้นโดยถือเอาพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทหน้าที่ในการกระทำความผิดเป็นสำคัญ ไม่ได้ถือเอาปริมาณดังเช่นกฎหมายเดิมอีกต่อไป แม้ปริมาณที่มากขึ้น อาจบ่งชี้ถึงพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทหน้าที่ก็ตาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๒/๒๕๖๕ (ประชุมใหญ่)

(ต่อ) เมื่อปริมาณยาเสพติดที่มากขึ้นอาจบ่งชี้ได้ถึงพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทรบาทหน้าที่อยู่ในตัว กฎหมายใหม่จึงไม่ได้ยกเลิกความผิดตามกฎหมายเดิม มาตรา ๖๖ วรรคสองและวรรคสาม ไปเสียทีเดียว ดังนั้น ถ้าผู้กระทำความผิดมีพฤติการณ์หรือบทรบาทหน้าตามที่ตามกฎหมายใหม่ มาตรา ๑๔๕ วรรคสองหรือวรรคสาม ศาลย่อมมีอำนาจปรับบทความผิดตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสองหรือวรรคสามได้ แต่ถ้ายาเสพติดให้โทษมีปริมาณถึงตามกฎหมายเดิม มาตรา ๖๖ วรรคสองหรือวรรคสาม แต่ผู้กระทำความผิดไม่มีพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทรบาทหน้าตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายใหม่ มาตรา ๑๔๕ วรรคสองหรือวรรคสาม ศาลย่อมไม่อาจปรับบทความผิดตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง หรือวรรคสามได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๒/๒๕๖๕
(ประชุมใหญ่)

(ต่อ) คงปรับบทความผิดได้เพียงตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง ส่วนการกำหนดโทษ ก็ต้องใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณทั้งกฎหมายเก่าและกฎหมายใหม่ไม่ว่าในทางใด ทั้งนี้ ตาม ป.อ. มาตรา ๓ ส่วนการปรับบทความผิดนั้นขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ปรากฏ คดีนี้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน ๑,๐๐๐ เม็ด ให้ผู้ล่อซื้อ และจำเลยทั้งสองเคยจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนให้แก่ผู้ต้องการรายอื่น มาก่อนหน้าแล้ว พฤติการณ์ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าวย่อมทำให้เกิดการแพร่กระจายแก่ผู้เสพหลายคน โดยสภาพถือเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชนแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๒/๒๕๖๕ (ประชุมใหญ่)

(ต่อ) กรณีจึงต้องลงโทษจำเลยทั้งสองตามกฎหมายใหม่ มาตรา ๑๔๕ วรรคสอง (๒) ซึ่งมีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสองล้านบาท อันเป็นกฎหมายที่เป็นคุณมากกว่าแก่จำเลยทั้งสองที่มีเมทแอมเฟตามีนปริมาณถึงตามกฎหมายเดิม มาตรา ๖๖ วรรคสาม ที่มีระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต ปัญหาดังกล่าวล้วนเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้คู่ความไม่ฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ ทั้งเป็นเหตุอยู่ในส่วนลักษณะคดี ศาลฎีกามีอำนาจพิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๑ ด้วย ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๔๕ วรรคสอง มาตรา ๒๑๓ และมาตรา ๒๒๕ ประกอบ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๓

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๗๙/๒๕๖๖ (ประชุมใหญ่)

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่ายและฐานพยายามจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนคดีถึงที่สุดแล้ว ระหว่างจำเลยกำลัง รับโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดได้มี พ.ร.บ.ให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ และ ให้ยกเลิก พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งตาม ป.ยาเสพติด มาตรา ๑ ได้นิยามคำว่า “จำหน่าย” ให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่ายด้วย ดังนั้น การมีเมทแอมเฟตามีนไว้ใน ครอบครองเพื่อจำหน่ายและพยายามจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนจึงเป็นการกระทำอย่าง เดียวกันคือการจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน แตกต่างจากกฎหมายเดิมที่ใช้ในขณะกระทำ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๗๙/๒๕๖๖ (ประชุมใหญ่)

(ต่อ) จึงต้องลงโทษจำเลยฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนตาม ป.ยาเสพติด มาตรา ๙๐, ๑๔๕ เพียงบทเดียว ส่วนการที่จำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต่อเจ้าพนักงานตำรวจนั้น ป.ยาเสพติด มาตรา ๑๕๓ ยังคงบัญญัติให้อำนาจศาลลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งดังกล่าวน้อยกว่าอัตราโทษ ที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้ ทำนองเดียวกับ พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๐๐/๒

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๗๙/๒๕๖๖ (ประชุมใหญ่)

(ต่อ) แต่กฎหมายใหม่กำหนดหลักเกณฑ์ให้โจทก์ต้องระบุในคำฟ้องหรือยื่นคำร้องต่อศาล หรือมิฉะนั้นผู้กระทำความผิดต้องยื่นคำร้องต่อศาล ศาลจึงจะใช้ดุลพินิจกำหนดโทษน้อยกว่า อัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นได้ ดังนั้น กฎหมายใหม่จึงไม่เป็นคุณแก่ จำเลย ต้องบังคับตามกฎหมายเดิมซึ่งใช้ในขณะกระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓ วรรคแรก ส่วนการกระทำความผิดฐานพยายามจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน ป.ยาเสพติด มาตรา ๑๒๖ ยังคงบัญญัติให้ระวางโทษผู้พยายามกระทำความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ ทำนองเดียวกับ พ.ร.บ.มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๗๙/๒๕๖๖
(ประชุมใหญ่)

(ต่อ) แต่เมื่อลงโทษจำเลยตามกฎหมายใหม่ มาตรา ๙๐, ๑๔๕ ซึ่งเป็นคุณแก่จำเลยแล้ว จึงต้องบังคับตามกฎหมายใหม่ มาตรา ๑๒๖ ด้วย ตาม ป.อ. มาตรา ๓ ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่ เห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า เมทแอมเฟตามีน ของกลางมีจำนวน ๔,๐๑๘ เม็ด คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ ๗๐.๘๒๓ กรัม และจำเลยพยายาม จำหน่ายเมทแอมเฟตามีนดังกล่าว ๑,๙๙๖ เม็ด คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ ๓๕.๑๘๐ กรัม ให้แก่สายลับผู้ล่อซื้อ โดยเจ้าพนักงานตำรวจสืบสวนทราบการกระทำความผิดของจำเลย มาจากผู้ต้องหาคดียาเสพติดให้โทษที่เคยซื้อเมทแอมเฟตามีนมาจากจำเลย จึงวางแผนล่อซื้อ และจับกุมจำเลยได้พร้อมด้วยเมทแอมเฟตามีนของกลาง

(ต่อ ๕)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๗๙/๒๕๖๖
(ประชุมใหญ่)

(ต่อ) พฤติการณ์แห่งคดีจึงบ่งชี้ถึงการกระทำของจำเลยว่า จำเลยมีพฤติการณ์ลักลอบจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน และหากมีการจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนของกลางออกไปย่อมทำให้เกิดการแพร่กระจายไปยังผู้เสพหลายคนโดยสภาพเข้าลักษณะเป็นการก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตาม ป.ยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคสอง (๒) มิใช่เป็นเพียงความผิดตาม ป.ยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่งตามที่จำเลยยกขึ้นฎีกา ทั้งยังรับฟังไม่ได้ว่าเป็นการทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ หรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไป อันเป็นความผิดตาม ป.ยาเสพติด มาตรา ๑๔๕

๕ วรรคสาม (๒) ตามที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัย

(ต่อ ๖)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๗๙/๒๕๖๖ (ประชุมใหญ่)

(ต่อ) เช่นนี้ เมื่อ ป.ยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคสอง (๒) มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสองล้านบาท และการมีเมทแอมเฟตามีนในครอบครองเพื่อจำหน่ายและพยายามจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเป็นความผิดตามกฎหมายใหม่ฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเพียงบทเดียวดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การที่จำเลยพยายามจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน ๑,๙๙๖ เม็ด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเมทแอมเฟตามีน ๔,๐๑๘ เม็ดที่จำเลยมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย จึงเป็นการกระทำความผิดลงโทษได้เพียงกระทงเดียว โทษที่กำหนดตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์จึงหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๗๙/๒๕๖๖ (ประชุมใหญ่)

(ต่อ) ทั้งในเรื่องการกำหนดโทษและจำนวนกระทงลงโทษ ศาลย่อมมีอำนาจตาม ป.อ. มาตรา ๓ (๑) ที่จะกำหนดโทษจำเลยเสียใหม่ตาม ป.ยาเสพติด มาตรา ๙๐, ๑๔๕ วรรคสอง (๒) ประกอบมาตรา ๑๒๖ ป.อ. มาตรา ๘๐ และ พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๐๐/๒ ตามพฤติการณ์การกระทำความผิดของจำเลยได้ กรณีไม่ถือว่าเป็นการพิพากษาเกินคำขอหรือที่มีได้กล่าวในฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๒ วรรคหนึ่ง ประกอบ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓ ตามที่จำเลยอ้างในฎีกา แต่อย่างไร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๖/๒๕๖๗ (ประชุมใหญ่)

เมื่อข้อเท็จจริงได้ความตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุดว่า จำเลยมีเมทแอมเฟตามีน
ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายมีปริมาณสารบริสุทธิ์ ๐.๔๑๐ กรัม และจำหน่ายไปมีปริมาณ
สารบริสุทธิ์ ๐.๐๒๗ กรัม ซึ่งแม้จะเป็นการขายให้แก่สายลับผู้ล่อซื้อไปก็ตาม แต่เมื่อไม่ปรากฏ
พฤติการณ์อื่นอันแสดงให้เห็นว่าจำเลยประกอบกิจการด้วยการจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเป็น
การปกติทั่วไป อันจะถือเป็นการกระทำเพื่อการค้า การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตาม
ป.ยาเสพติด มาตรา ๙๐, ๑๔๕ วรรคหนึ่ง ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑๕ ปี และปรับ
ไม่เกิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๖/๒๕๖๗ (ประชุมใหญ่)

(ต่อ) ดังนั้น เมื่อคำพิพากษาถึงที่สุดที่กำหนดโทษฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่ายและฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน ไม่หนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมาย ที่บัญญัติในภายหลัง กรณีไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดโทษให้จำเลยใหม่ตาม ป.อ. มาตรา ๓ (๑) สำหรับการปรับบทลงโทษฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเป็นหลายกรรมนั้น เนื่องจากได้มี พ.ร.บ.ให้ใช้ ป.ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ ออกใช้บังคับ โดยในมาตรา ๔ ให้ยกเลิก พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ และให้ใช้ ป.ยาเสพติดท้าย พ.ร.บ. ดังกล่าวแทน

(ต่อ ๓)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๖/๒๕๖๗ (ประชุมใหญ่)

(ต่อ) ซึ่งตาม ป.ยาเสพติด มาตรา ๑ ได้นิยามคำว่า “จำหน่าย” ให้หมายความรวมถึง
มิไว้เพื่อจำหน่ายด้วย ดังนั้น การมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและการ
จำหน่ายเมทแอมเฟตามีนไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ตาม จึงเป็นความผิดอย่างเดียวกัน
คือจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเพียงกรรมเดียวบทเดียว ดังนั้น การปรับบทลงโทษฐานมี
เมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเป็น
หลายกรรม จึงหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง ซึ่งให้ลงโทษฐาน
จำหน่ายเมทแอมเฟตามีนตาม ป.ยาเสพติด มาตรา ๙๐, ๑๔๕ วรรคหนึ่ง เพียงกรรมเดียว
จึงอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดโทษให้จำเลยใหม่ ตาม ป.อ. มาตรา ๓ (๑)

โครงการอื่นๆ ของศาล
ในการสนับสนุนหลักนิติธรรม

ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยว่าด้วยการเปิดทำการศาล และพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวในวันหยุดราชการ พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๔ ให้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งเปิดทำการศาลในวันหยุดราชการ เพื่อพิจารณาคำร้องขอคัดฟ้องฝากขัง การรับและส่งตัวผู้ถูกจับตามหมายจับ และการพิจารณาส่งตัวผู้ต้องหาไปตรวจพิสูจน์การเสพหรือ ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕

ข้อ ๕ ให้ศาลชั้นต้นเปิดทำการศาลในวันหยุดราชการทุกวัน เพื่อพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราว

ข้อ ๗ ให้ศาลชั้นอุทธรณ์และศาลฎีกาเปิดทำการศาลในวันหยุดราชการทุกวันเพื่อพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวในชั้นอุทธรณ์หรือชั้นฎีกา หรือคำร้องอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวตาม มาตรา ๑๐๖ หรือมาตรา ๑๑๙ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

โครงการเปิดทำการศาลนอกเวลาราชการ เพื่อเร่งรัดการพิจารณาคดี
หรือเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗

ศาลที่เข้าร่วมโครงการ : ศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งธนบุรี ศาลแพ่งมีนบุรี

ศาลแพ่งตลิ่งชัน ศาลแพ่งพระโขนง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ระยะเวลาดำเนินการ : เดือนธันวาคม ๒๕๖๖ ถึง ๑๕ กันยายน ๒๕๖๗

วันทำการปกติ เวลา ๑๖.๓๑ - ๒๐.๓๐ นาฬิกา

และวันหยุดราชการ เวลา ๘.๓๐-๑๖.๓๐ นาฬิกา

ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

ว่าด้วยการอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลสูงในคดีอาญาและคดีแพ่งที่ศาลสูง

โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔

ข้อ ๕ คดีอาญา ที่จำเลยถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาของศาลสูง หากประธานศาลฎีกา ประธานศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ ประธานศาลอุทธรณ์ภาค หรือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายเห็นสมควรอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลสูงที่ศาลสูง โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพ และเสียงผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กับศาลชั้นต้น หรือกับเรือนจำแล้วแต่กรณี ก็ให้ดำเนินการอ่าน คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลสูงที่ศาลสูงนั้น

